

## HOTĂRÎREA PLENULUI CURȚII SUPREME DE JUSTIȚIE A REPUBLICII MOLDOVA

### Privind practica judiciară de soluționare de către instanțele judecătorești a cauzelor referitoare la încasarea pensiei de întreținere pentru copii și alți membri ai familiei

**nr. 4 din 15.04.2013**

*Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2013, nr.7-8, pag.23*

\* \* \*

*Modificată de:*

*Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.23 din 16.10.2017*

Generalizarea practicii judiciare cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației la examinarea pricinilor legate de încasarea pensiei de întreținere pentru copii și alți membri ai familiei a constatat că instanțele, la soluționarea acestor litigii, nu aplică uniform prevederile legislației, nu întotdeauna acordă atenția cuvenită sarcinilor de pregătire a pricinii pentru dezbaterile judiciare, și anume, precizarea legii care urmează a fi aplicată și determinarea raporturilor juridice dintre părți; constatarea circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii și prezentarea de probe.

Astfel, luînd în considerație cazurile de aplicare incorectă a legislației de către instanțele judecătorești în această categorie de pricini, în scopul eliminării deficiențelor din practica examinării litigiilor în cauză, în temeiul art.2 lit.d), art.16 lit.c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr.789 din 26.03.1996, art.17 CPC, Plenul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, dă următoarele explicații:

*[Alineatul modificat prin Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.23 din 16.10.2017]*

1. Avînd în vedere faptul că soluționarea justă a litigiilor menționate este una din principalele garanții de apărare a intereselor copiilor și altor membri ai familiei, de a atenționa instanțele judecătorești asupra necesității respectării legislației în vigoare. La examinarea litigiilor, instanțele de judecată vor aplica prevederile Convenției internaționale din 20.11.1989 cu privire la drepturile copiilor, adoptată la 20 noiembrie 1989 la New York, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, Legii privind drepturile copilului nr.338 din 15 decembrie 1994, Constituției Republicii Moldova, Codului familiei, adoptat prin Legea nr.1316-XIV din 26.10.2000, în vigoare din 26 aprilie 2001, Codului civil, Codului de executare, Codului de procedură civilă și altor acte normative, ce reglementează acest gen de raporturi.

2. În conformitate cu art.39 alin.(4) CPC, acțiunea pentru plata pensiei de întreținere poate fi intentată atît la instanța în raza teritorială a căreia este domiciliat reclamantul, cît și la instanța în raza teritorială a căreia este domiciliat pîrîtul, dreptul alegerii între instanțele care sînt competente să judece pricina aparține reclamantului.

În conformitate cu art.85 alin.(1) lit.a) CPC, reclamantii în acțiunile de încasare a pensiei de întreținere sînt scutiți de taxa de stat. La pronunțarea hotărîrii, taxa de stat va fi încasată de la pîrît, totodată, ținînd cont de alin.(4) al articolului menționat, cînd în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică poate fi scutită de judecător (de instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

La primirea cererii de chemare în judecată cu privire la încasarea pensiei de întreținere, judecătorul urmează să verifice dacă aceasta întrunește exigențele prevăzute de lege. La cererea de chemare în judecată urmează a fi anexate certificatul de naștere a copilului, certificatul de aflare a copilului la întreținerea reclamantului, date cu privire la salariul (veniturile)

reclamantului, date cu privire la locul de muncă și salariul (veniturile) pîrîtului, alte date importante pentru soluționarea pricinii.

Dispozitivul hotărîrii va conține mențiunea despre executarea imediată a hotărîrii (ordonanței) conform art.256 alin.(1) lit.a) CPC.

În pricinile de plată a pensiilor de întreținere, în cazul în care nu se cunoaște locul de aflare a pîrîtului, instanța judecătorească, în conformitate cu art.109 alin.(1) CPC, este obligată să ordone căutarea lui, suspendînd procesul în conformitate cu art.261 lit.c) CPC.

Instanța judecătorească nu va admite renunțarea reclamantului la acțiune, nici recunoașterea acțiunii de către pîrît, nu va admite tranzacția între părți în conformitate cu art.60 alin.(5) [CPC](#), dacă aceste acte contravin legii ori încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale copilului.

*[Pct.2 modificat prin [Hotărîrea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.23 din 16.10.2017](#)]*

**3.** În conformitate cu art.345 lit.d) CPC, în cazul în care pretenția ține de încasarea pensiei de întreținere a copilului minor care nu necesită stabilirea paternității, contestarea paternității (maternității) sau atragerea în proces a unor alte persoane interesate, se emite ordonanță judecătorească.

În conformitate cu art.351 alin.(1) și (2) CPC, în ordonanța judecătorească se indică:

- a) numărul dosarului și data eliberării ordonanței;
- b) instanța, numele judecătorului care a eliberat ordonanța;
- c) numele sau denumirea creditorului, domiciliul sau sediul, datele lor bancare;
- d) numele sau denumirea debitorului, domiciliul sau sediul, datele lor bancare;
- e) legea în al cărei temei este admisă pretenția creditorului;
- f) suma ce urmează a fi încasată sau bunul ce urmează a fi revendicat, valoarea lui;
- g) despăgubirile și penalitățile care sînt solicitate de creditor și care urmează să fie încasate în temeiul legii sau al contractului;
- h) taxa de stat plătită de debitor în favoarea creditorului sau a statului;
- i) termenul și modul de contestare a ordonanței judecătorești.

În ordonanța de încasare a pensiei de întreținere, în afară de datele menționate la art.345 alin.(1) lit.a), b), c), d), e) și h), se indică locul și data nașterii debitorului, locul lui de muncă, domiciliul, numele și data nașterii fiecărui copil pentru care se încasează pensie de întreținere, sumele ce urmează a fi încasate lunar și termenul lor de încasare.

Instanțele judecătorești vor emite ordonanță judecătorească numai în cazul cînd este stabilit locul, data nașterii și domiciliul debitorului, inclusiv locul lui de muncă, cu prezentarea actelor ce confirmă mărimea salariului și/sau altor venituri ale sale.

În cazul în care cererea de chemare în judecată nu conține astfel de date, instanța judecătorească, în conformitate cu art.348 alin.(2) lit.d) CPC (din cerere și din alte documente prezentate se constată existența unui litigiu de drept care nu poate fi soluționat în temeiul documentelor depuse), refuză primirea cererii, indicînd în mod obligatoriu în încheierea adoptată că refuzul primirii cererii de eliberare a ordonanței judecătorești nu împiedică creditorul să înainteze pretențiile sale în procedură de examinare a acțiunii civile. În acest caz, taxa de stat plătită de creditor se trece în contul taxei de înaintare a acțiunii civile.

**4.** Capitolul 12 din Codul familiei prevede obligația de întreținere dintre părinți și copii.

Conform art.74 Codul familiei, părinții sînt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă.

Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare.

Conform art.92 Codul familiei, contractul privind mărimea, condițiile și modul de plată a pensiei de întreținere poate fi încheiat între persoana care datorează întreținere (debitorul întreținerii) și persoana care are dreptul la întreținere (creditorul întreținerii).

Conform art.75 Codul familiei, pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii. Quantumul cotelor stabilite poate fi micșorat sau majorat de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe importante.

Fiind vorba de încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor într-o cotă stabilită de dispozițiile art.75 Codul familiei, din care rezultă că pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariu și/sau din alte venituri ale pîrîtului, încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri poate avea loc numai în cazul în care pîrîtul este angajat în cîmpul muncii, avînd un loc de muncă de bază și, după caz, altul ocupat prin cumul, dispune de un salariu stabil și/sau alte venituri, cu prezentarea actelor ce confirmă mărimea salariului și/sau alte venituri ale sale.

În cazul în care lipsesc date despre locul de muncă de bază a pîrîtului, despre salariul și/sau alte venituri ale ultimului, sau în cazul în care pe parcursul examinării cauzei sînt prezentate date cu privire la aceea că pîrîtul nu este încadrat în cîmpul muncii, cu toate că reclamantul a solicitat încasarea pensiei de întreținere sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri, instanțele judecătorești urmează să dispună încasarea pensia de întreținere pentru copilul minor, conform prevederilor art.76 alin.(1) Codul familiei, într-o sumă bănească fixă.

În acest sens, nu va fi considerat că, la pronunțarea hotărîrii, instanța judecătorească a depășit limitele pretențiilor înaintate de reclamant, deoarece pretenția înaintată de către reclamant ține de încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor, iar în conformitate cu art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărîrii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Totodată, în cazul în care pe parcursul examinării cauzei se va stabili că încasarea pensiei de întreținere sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri lezează substanțial interesele uneia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească quantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar.

Conform alin.(2) al art.75 Codul familiei, la examinarea cauzei, instanța judecătorească este în drept de a micșora sau majora quantumul cotelor stabilite la art.75 alin.(1), ținându-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe importante.

Starea materială reprezintă situația socio-economică a persoanei (părinte), determinantă pentru întreținerea unei vieți decente pasibile stabilirii în rezultatul identificării tuturor bunurilor imobile și mobile deținute în proprietate, a veniturilor obținute din activități generatoare de profit, precum și a factorilor ce influențează nemijlocit aspectul economic al persoanei (ex.: capacitatea de muncă, studiile etc.).

Starea familială definește conjunctura și relațiile persoanei (părintelui) în interiorul comunității umane în care coabitează, întemeiate prin căsătorie sau izvorâtă din rudenie. Cu titlu exemplificativ, remarcăm următoarele aspecte intrinseci, care influențează per ansamblu starea familiei, a cărei listă nu este una exhaustivă, și anume, numărul copiilor și persoanelor aflate la întreținere.

Sintagma alte circumstanțe importante, stipulate la finalul normei disputate, extinde sfera de aplicare a art.75 din [Codul familiei](#) pentru ipotezele nereglementate de lege, însă care se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsând o marjă de apreciere instanței de judecată, din perspectiva unor factori care nu se încadrează în condițiile reliefate supra (ex.: chestiuni de ordin medical).

De dreptul de a solicita modificarea quantumului pensiei de întreținere pot beneficia, în egală măsură, ambii părinți, în dependență de starea materială și familială a acestora, fiind

suficientă în acest sens, întrunirea cel puțin a uneia din aceste ipoteze, însă schimbarea situațiilor specificate nu trebuie să fie formală, ci esențială, sarcina aprecierii respective aparținând în exclusivitate instanței competente să o examineze.

Titularul acțiunii care, în temeiul art.75 alin.(2) din [Codul familiei](#), pretinde modificarea (micșorarea sau majorarea) quantumului pensiei de întreținere, își poate întemeia pretențiile sale, potrivit regulilor generale ale procesului civil (contradictorialitatea, egalitatea etc.), fără a fi necesară respectarea unor condiții prealabile ce ar obliga reclamantul (părintele) să purceadă la adresarea în judecată, întru obținerea unui act judecătoresc de dispoziție, având ca obiect încasarea pensiei de întreținere pentru copilul din căsătoria în care se află. Or, legiuitorul nu a prevăzut în cazul modificării mărimii pensiei de întreținere a altor condiții suplimentare decât cele indicate în art.75 alin.(2) din [Codul familiei](#). Însă potrivit principiului disponibilității, reclamantul nu este privat de dreptul de a prezenta în instanță o asemenea probă scrisă, dacă ea există.

Instanțele de judecată urmează a ține cont de principiul interesului superior al copilului, consacrat la art.9 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), la care Republica Moldova este parte, de menținerea echilibrului drepturilor copiilor al ambilor părinți care nu se află în relație de căsătorie, precum și de proporționalitatea quantumului pensiei de întreținere pentru fiecare copil în parte. Mai mult ca atât, modificarea (micșorarea sau majorarea) quantumului pensiei de întreținere nu trebuie să favorizeze interesele unui copil în detrimentul altuia, mărimea acesteia trebuie să fie una rezonabilă și echitabilă, determinată în exclusivitate de instanța de judecată, a cărei discreție decizională nu trebuie să depășească cadrul legal pertinent.

(Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr.92 din 19 septembrie 2016 Cu privire la examinarea de către instanțele de judecată a litigiilor ce au ca obiect modificarea quantumului pensiei de întreținere a copilului minor prin prisma art.75 din [Codul familiei](#))

*[Pct.4 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.23 din 16.10.2017](#)]*

5. Potrivit art.76 alin.(1) Codul familiei, în cazurile cînd părintele care datorează întreținere copilului său are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/sau alte venituri, precum și în alte cazuri cînd, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele uneia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească quantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art.75.

Se atenționează că, la încasarea pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă, instanțele judecătorești urmează să țină cont de starea materială și familială a părților și de alte circumstanțe importante, după cum ar fi informația eliberată de Biroul Național de Statistică cu privire la valoarea minimului de existență pentru un copil. Totodată, la stabilirea quantumului pensiei de întreținere pentru copilul minor, instanțele judecătorești vor ține cont și de dispozițiile art.58 alin.(1) și art.74 alin.(1) Codul familiei, care expres prevăd că părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

Tot aceste dispoziții se conțin și în art.18 alin.(1) din Legea privind drepturile copilului nr.338 din 15 decembrie 1994, care prevede că ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținînd cont în primul rînd de interesele acestuia.

Articolul 18 alin.(1) al Convenției internaționale din 20.11.1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rînd părinților sau, după caz,

reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Situație de acest fel este reglementată și în art.27 alin.(2) din Convenție, care prevede că părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rînd responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Astfel, reglementările menționate arată că, conform legislației, ambii părinți au datoria de a compensa cheltuielile pentru întreținerea copilului minor.

Se mai explică faptul că, la încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor, se va lua în considerare, ca circumstanță stabilită, informația prezentată de Biroul Național de Statistică despre valoarea minimului de existență pentru un copil și nu informația despre salariul mediu lunar al unui lucrător sau informația cu privire la mărimea minimului de existență, deoarece pensia se încasează pentru întreținerea copilului minor.

**6. Conform art.78 Codul familiei, părinții sînt obligați să-și întrețină copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.**

În caz de litigii privind achitarea pensiei de întreținere, instanța judecătorească stabilește cuantumul acesteia pentru copiii majori inapți de muncă într-o sumă bănească fixă plătită lunar, ținîndu-se cont de starea materială și familială, de alte circumstanțe importante.

La încasarea pensiei de întreținere pentru copilul major inapt de muncă se va ține cont de starea materială și familială a părților. La stabilirea cuantumului pensiei, instanța judecătorească este în drept să țină cont de starea materială a ambilor părinți, indiferent de faptul dacă acțiunea a fost pornită față de unul sau ambii părinți.

Aceasta se explică prin faptul că, atunci cînd instanța va stabili cuantumul sumei care urmează a fi încasată pentru întreținerea copilului major inapt de muncă, aceasta va trebui să țină cont de faptul că ambii părinți au drepturi și obligații egale față de copii.

Deci, dacă acțiunea va fi înaintată doar către unul dintre părinți, suma dispusă spre încasare de la acesta ar putea fi mai mică decît necesitatea reală a reclamantului, deoarece acesta poate solicita încasarea pensiei de întreținere și de la celălalt părinte. Or, achitarea pensiei de întreținere necesare nu poate fi pusă doar în sarcina numai unuia dintre părinți.

La încasarea pensiei de întreținere pentru copiii majori inapți de muncă, cererea de chemare în judecată va fi înaintată de către copilul major și nu de către unul dintre părinți.

**7. Conform art.79 Codul familiei, în caz de litigii și de circumstanțe excepționale (boală gravă, mutilare a copilului minor sau a celui major inapt de muncă, necesitatea achitării cheltuielilor privind îngrijirea acestora etc.), în lipsa contractului între părți, instanța judecătorească poate obliga pe fiecare dintre părinți să participe la cheltuielile suplimentare generate de aceste circumstanțe.**

Modalitatea participării părinților la cheltuielile suplimentare, precum și cuantumul acestor cheltuieli sînt stabilite de instanța judecătorească, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părinților și a copiilor, și de alte circumstanțe importante. Cuantumul cheltuielilor suplimentare se stabilește într-o sumă bănească fixă, ce va fi achitată lunar.

Instanța judecătorească poate obliga părinții să participe la cheltuielile suplimentare deja făcute, precum și la viitoarele cheltuieli suplimentare.

Așadar, în cazul în care se va solicita încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor, instanțele judecătorești vor stabili cuantumul cheltuielilor suplimentare generate de aceste circumstanțe, starea materială și familială a părinților, de faptul că ambii părinți urmează să participe la cheltuielile suplimentare. Cheltuielile suplimentare atît pentru copilul minor, cît și pentru copilul major inapt de muncă, conform art.79 Codul familiei, se vor încasa pînă la îmbunătățirea stării sănătății copilului minor și a celui major inapt de muncă și nu pînă la menținerea gradului de invaliditate, deoarece în cazul invalidității atît a copilului minor, cît și a copilului major inapt de muncă se va încasa pensia de întreținere a acestora și nu cheltuielile suplimentare generate de circumstanțe excepționale.

Este de menționat că, în cazul în care într-o singură cerere de chemare în judecată s-a solicitat încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor și încasarea cheltuielilor suplimentare, generate de boala gravă sau invaliditatea copilului minor sau încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor și încasarea pensiei de întreținere a fostului soț, care necesită sprijin material, ocupat cu îngrijirea copilului comun invalid pînă la vîrsta de 18 ani, instanțele judecătorești urmează, la emiterea hotărîrii, să se pronunțe asupra fiecărei cerințe în parte.

Pensia de întreținere a soțului (fostului soț), care necesită sprijin material, ocupat cu îngrijirea copilului comun invalid pînă la vîrsta de 18 ani, se va încasa pe durata invalidității, însă în cazul în care durata invalidității va continua după obținerea copilului a capacității depline de exercițiu, plata pensiei de întreținere a soțului (fostului soț) care necesită sprijin material, ocupat cu îngrijirea copilului comun invalid pînă la vîrsta de 18 ani, va înceta.

Cît privește încasarea cheltuielilor suplimentare în favoarea copiilor, generate de circumstanțe excepționale (boală gravă, mutilare), atît pentru copilul minor, cît și pentru copilul major inapt de muncă, aceste cheltuieli se vor încasa pentru perioada pînă la îmbunătățirea stării sănătății. Modalitatea participării părinților la cheltuielile suplimentare, precum și cuantumul acestor cheltuieli, vor fi stabilite de instanța judecătorească, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părinților și copiilor, de alte circumstanțe importante. Cuantumul cheltuielilor suplimentare se stabilește într-o sumă bănească fixă, ce va fi achitată lunar.

**8.** Articolul 80 Codul familiei prevede obligația copiilor majori de a-și întreține părinții.

La adoptarea hotărîrii, instanțele judecătorești vor stabili cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar. La stabilirea cuantumului pensiei, instanța judecătorească este în drept să țină cont de toți copiii majori ai părintelui respectiv, indiferent de faptul dacă acțiunea a fost pornită față de unul, cîtiva sau toți copiii.

Aceasta se explică prin faptul că, atunci cînd instanța va stabili cuantumul sumei care urmează a fi încasată, aceasta va trebui să țină cont de faptul că toți copiii au obligații egale față de părinți.

Prin urmare, dacă acțiunea va fi înaintată doar către unul din copii, suma dispusă spre încasare de la acesta ar putea fi mai mică decît necesitatea reală a reclamantului, deoarece acesta poate solicita încasarea pensiei de întreținere și de la ceilalți copii. Ori, achitarea pensiei de întreținere necesară nu poate fi pusă doar în sarcina numai unuia dintre copii.

Copilul poate fi eliberat de obligația de a-și întreține părinții inapți de muncă care necesită sprijin material, dacă instanța judecătorească va stabili că aceștia, fără motiv întemeiat, s-au eschivat de la îndeplinirea obligațiilor părintești față de acest copil. Instanțele judecătorești vor elibera copiii de a-și întreține părinții inapți de muncă care necesită sprijin material numai în cazul în care va fi stabilit că părinții din motive neîntemeiate s-au eschivat de la întreținerea copiilor prin neonorarea obligațiunilor de întreținere a copiilor, dacă aceștia neîntemeiat au refuzat să participe la întreținerea copiilor. Copiii ai căror părinți sînt decăzuți din drepturile părintești se scutesc de obligația de întreținere a acestora.

Copiii majori, conform art.81 Codul familiei, participă și la cheltuielile suplimentare generate de circumstanțe excepționale (boală gravă, mutilare sau alt viciu al părintelui). Modul de participare la cheltuielile suplimentare în favoarea părinților și cuantumul acestora se determină de instanța judecătorească, conform art.80 Codul familiei.

**9.** Capitolul 13 Codul familiei reglementează obligația de întreținere dintre soți și foștii soți.

Conform art.82 Codul familiei, soții își datorează întreținerea materială reciprocă. Instanța judecătorească va examina și va dispune încasarea plății pensiei de întreținere numai în cazul refuzului unuia dintre soți de a acorda întreținere și dacă între soți nu există un contract privind plata pensiei de întreținere. Dreptul de a porni o acțiune în instanța judecătorească privind încasarea acesteia de la celălalt soț îl au:

a) soțul inapt de muncă (care a atins vîrsta de pensionare sau este persoană cu dizabilitate severă, accentuată sau medie) și care necesită sprijin material;

b) soția în timpul gravidității;



c) soțul care îngrijește copilul comun timp de 3 ani după nașterea acestuia;

d) soțul care îngrijește pînă la vîrsta de 18 ani un copil comun cu dizabilități sau care îngrijește un copil comun cu dizabilități severe din copilărie, dacă acest soț nu lucrează și copilul necesită îngrijire.

Pensia de întreținere se va încasa în beneficiul persoanelor enumerate numai în cazul cînd acestea nu au un venit propriu suficient, iar soțul care datorează întreținere are posibilitatea de a o plăti. Aceste circumstanțe urmează a fi luate în considerație și apreciate de către instanțele judecătorești prin prezentarea probelor de către părți, în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă.

Este de observat că acest text impune drept condiții ca reclamantul să nu aibă un venit propriu suficient, iar pîrîtul să aibă posibilitatea de a plăti pensia de întreținere.

Așadar, potrivit reglementării menționate, pentru a încasa ajutorul material de la soțul care datorează întreținere, urmează mai întîi de a stabili dacă reclamantul nu are un venit propriu suficient, iar pîrîtul are posibilitatea de a plăti pensia de întreținere. Or, această obligațiune este condiționată prin lege de anumite circumstanțe.

În cazul în care între soți există un contract privind plata pensiei de întreținere, întocmit în scris și autentificat notarial, partea interesată poate porni în instanța judecătorească o acțiune privind modificarea sau rezilierea acestuia. La soluționarea litigiului cu privire la rezilierea contractului privind plata pensiei de întreținere de către instanțele judecătorești urmează a fi aplicate normele Codului civil, iar la examinarea cererii de modificare a contractului, instanțele judecătorești vor lua în considerație starea materială și familială a părților și alte circumstanțe importante pentru soluționarea litigiului.

Conform art.85 Codul familiei, instanța judecătorească este în drept să-l elibereze pe unul dintre soți (fostul soț) de obligația de întreținere sau să limiteze această obligație la un anumit termen dacă:

a) incapacitatea de muncă a soțului (fostului soț) inapt de muncă, care necesită sprijin material, este rezultatul abuzului de băuturi alcoolice sau substanțe stupefiante ori al unei infracțiuni premeditate;

b) soțul (fostul soț) care necesită sprijin material a avut o comportare amorală în familie;

c) soții (fostii soți) s-au aflat în relații de căsătorie cel mult 5 ani;

d) s-a dovedit, pe cale judecătorească, că căsătoria a fost desfăcută din culpa fostului soț, care necesită sprijin material.

*[Pct.9 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.23 din 16.10.2017](#)]*

**10.** La adoptarea hotărîrilor conform capitolului 14 Codul familiei, obligația de întreținere dintre alți membri ai familiei, instanțele judecătorești vor dispune încasarea pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă achitată lunar, ținîndu-se cont de mijloacele suficiente ale persoanei care datorează întreținere și ale persoanei care are dreptul la întreținere, precum și de alte circumstanțe importante. Instanța judecătorească este în drept să ia în considerație toate persoanele care datorează întreținere, indiferent de faptul dacă acțiunea a fost pornită față de una, cîteva sau toate persoanele în cauză.

La adoptarea hotărîrii, instanțele judecătorești vor lua în considerație numai venitul real al pîrîtului (salariul și/sau alte venituri), fără a lua în calcul veniturile altor membri ai familiei pîrîtului.

Referitor la modul de încasare a pensiei de întreținere, art.98 din Codul familiei precizează că pensia de întreținere se încasează de la data adresării în instanța judecătorească. Pensia de întreținere poate fi încasată pentru perioada anterioară adresării în instanța judecătorească dacă se va stabili că în perioada respectivă s-au întreprins măsuri de acordare a întreținerii, dar debitorul întreținerii s-a eschivat de la plata pensiei.

În cazul în care cererea privind încasarea pensiei de întreținere va fi respinsă sau pensia va fi stabilită într-un quantum mai mic, plățile anterioare deja achitate de către debitor sau cele

excedentare nu se restituie. Aceasta se referă la încasarea pensiei de întreținere dintre toți membrii familiei.

**11.** La modificarea cuantumului pensiei de întreținere stabilite de instanța judecătorească sau scutirea de plata acesteia, instanțele judecătorești vor lua în considerație starea materială și familială a părților, alte circumstanțe importante ale părților.

Cererea de chemare în judecată privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere stabilite de instanța judecătorească poate fi intentată în conformitate cu art.39 alin.(4) CPC și în instanța de la domiciliul reclamantului.

Pensia de întreținere modificată se va încasa de la data adresării în instanța judecătorească. În cazul în care cererea privind modificarea pensiei de întreținere va fi stabilită într-un cuantum mai mic, plățile anterioare deja achitate de către debitor sau cele excedentare nu se vor restitui.

Or, conform art.60 al Codului de executare, nu se admite întoarcerea executării în pricinile de încasare a pensiei de întreținere, cu excepția cazurilor când hotărîrea anulată a fost întemeiată pe informații sau pe documente false prezentate de reclamant.

Conform art.13 alin.(4) din Codul de executare al Republicii Moldova, în cazul modificării hotărîrii, instanța judecătorească va elibera un nou titlu executoriu în corespundere cu dispozitivul modificat.

Cererea de chemare în judecată privind scutirea de la plata pensiei de întreținere urmează a fi intentată conform competenței generale teritoriale. Aceasta se motivează prin faptul că, calitatea de reclamant în proces o poate avea numai debitorul, sau procesul poate fi intentat numai la cererea debitorului.

**12.** Conform art.111 alin.(2) Codul familiei, plata pensiei de întreținere, în baza hotărîrii instanței judecătorești, încetează în cazurile:

a) atingerii de către copil a vârstei de 18 ani sau obținerii de către acesta a capacității depline de exercițiu sub vârsta de 18 ani;

b) adopției copilului care primește pensia de întreținere;

c) căsătoriei descendentului inapt de muncă;

d) restabilirii capacității de muncă a persoanei care primește pensia de întreținere;

e) recăsătoririi fostului soț inapt de muncă care primește pensia de întreținere;

f) decesului creditorului întreținerii sau al debitorului întreținerii;

g) anulării hotărîrii judecătorești privind încasarea pensiei.

În cazurile prevăzute în articolul menționat, plata pensiei de întreținere va înceta la prezentarea de către persoana care datorează plata pensiei de întreținere executorului judecătoresc a documentelor ce confirmă survenirea cazurilor menționate sau a hotărîrii instanței judecătorești de încetare a plății pensiei de întreținere.

**13.** Se abrogă [Hotărîrea Plenului Judecătoriei Supreme a Republicii Moldova nr.9 din 19 decembrie 1994 “Cu privire la practica judiciară în cauzele despre încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor și altor membri ai familiei”](#), cu modificările introduse prin hotărîrile Plenului CSJ nr.9 din 24.12.2012, nr.10 din 22.12.2008, nr.29 din 16.09.2002, nr.38 din 20.12.1999.

**PREȘEDINTELE CURȚII**

**SUPREME DE JUSTIȚIE**

**Mihai POALELUNGI**

**Chișinău, 15 aprilie 2013.**

**Nr.4.**



judecătorești a cauzelor referitoare la încasarea pensiei de întreținere pentru copii și alți membri ai familiei // *Buletinul CSJ a RM 7-8/23, 2013*